

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quo tempore, quo Ordine, quo loco, & quo corporis habitu, & situ diuinum
Officium recitandum sit, vt praeepto fiat satis. Punct. 4

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

facias præcepto recitari illam horam. Neque obstat recitatione illas non esse continuas, sed discretas; nam ex discretis recitationibus una integra hora componi potest. Imò sentio, si aliqua causa iusta subit intercedendi Psalmos à lectionibus, vel unum ab alio Psalmo, te à peccato excusari posse. Sic Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 10. n. 57. Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 2. §. 1. num. 27.* Quia quilibet Psalmus immò quilibet versus suam completam significationem habet distinctam ab alio.

4. Quantum verò ad attentionem attinet illa necessariò requiritur, & sufficit, quam diximus orationi sufficere; quare si quis solum ad verba attendat cum intentione saltem generali colendi, laudandique Deum, præcepto satisfacit, & quia hanc intentionem habere potest aliquibus rebus exterioribus occupatus, quæ non multum distrahant mentem, idè Doctores communiter censent sic occupatum recitantem satisfacere, verbi gratia, si recitet cum lauat manus, vel se vestiat induit. Sic Valquez de *benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 5. cum Soto lib. 10. de iustitia quæst. 5. art. 5.* Bonacina *disp. 1. q. 3. p. 2. n. 12. §. 2.*

5. De intentione implendi præceptum nihil speciale dicendum occurrit, præter ea, quæ de legibus dicta sunt, sufficere, scilicet virtutem, quæ in eo consistit, et quis voluntatem habeat faciendi rem præceptam: hæc enim voluntate præcepto satisfacit. Quam voluntatem habere censetur, dum solito more assidue breviter ad recitandum. Nauarr. de *orat. cap. 25. n. 8.* Suarez de *orat. lib. 3. cap. 3. num. 6.* Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 11. num. 7. Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. punct. 2. §. 2. à n. 10.* Gazia de *benef. 3. part. cap. 1. num. 209.*

Circa supradicta restant nonnullæ difficultates enodandæ, vt clarus doctrina eluceat.

6. Prima difficultas est. An necessariò proferre debeas verba taliter, vt teipsum possis audire ad præcepti satisfactionem?

Respondeo breuiter, si solus recites, non esse necessarium ita proferre vt teipsum audias. Quia præceptum solum est de locutione vocali cum Deo; sed cum Deo optimè loqui potes verbaliter, quin teipsum audias: quia potes verba formare, quæ Deus optime percipiet. Ergo Deinde si necessarium esset ad orationem vocalem, & huius præcepti executionem te audire verba prolata; orare non posses vocaliter, neque hoc præceptum exequi si futus assensu strepitus magnus simul cum tua recitatione concurreret, qui te ab auditione impediret, quod nequaquam est dicendum, Sic Doctores statim referendi. Verùm esse necessarium non sit, teipsum audire, est tamen necessarium moraliter loquendo, verba ita distinctè, & clarè proferre, vt teipsum audire possis, nisi aliquod impedimentum addit; quia verba, quæ auditu percipi non possunt non videntur verba, sed quidam motus in guttate, seu inter dentes facti, qui potius sunt inchoatio verborum, quàm verba. Colligitur ex Valentia *disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 4.* Reginaldo lib. 18. n. 174. Medina *Co. de orat. quæst. 7.* Filiucio *tract. 23. cap. 3. n. 117.* & cap. 7. quæst. 8. Azor. lib. 10. cap. 1. quæst. 4. & tradit expressè Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 7. num. 6.

7. Si autem cum sociis recites, debes ita proferre verba, vt ipsa sociis audiat, si ipse obligatus est recitare, aliàs præcepto non satisfaciet: & è contra ipse socius ita debet verba proferre, vt illa percipias: sin minus præcepto non facies satis. Quia oratio alterius in tantum potest esse tibi communis, in quantum illum percipis. Quia auditis loco prolatis succedit, idè que dicentis recitate, quæ socius recitat, quia illum audis.

8. Secunda difficultas est. Quæ tenearis proferre quando recitas cum sociis? Respondeo te obligatum esse proferre alternatim Psalmorum versus: responsoria autem, antiphonas, capitulum, orationes, & lectiones; est omnia sociis dicat, tu verò attendas, satisfacies. Quia sæpè in choro, cui privata recitatio se accommodat, dicuntur ab vno reliquis audientibus, ita Syluester verbo *hora quæst. 7.* Suarez lib. 4. cap. 25. n. 5. Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. §. 1. n. 11.*

9. Tertia difficultas est. An satisfacias tuæ obligationi, si ita cum sociis festinanter recites, vt antequam ipse postrema verba sui versiculi proferat incipias tu proferre, quæ tibi competunt? Ratio dubitandi est. Quia ad præcepti satisfactionem solum requiritur, vt ea, quæ tibi competunt, proferas, audiãque quæ ab alio proferuntur. Sed vtrumque fieri potest in supradicto modo recitandi. Nam potes, & verba tua proferre, & audire prolata à socio. Ergo satisfacis, & confirmo: audire Missam potes horas Canonicas recitans: quia recitatio non impedit Missæ auditum cum debita attentione. Ergo neque tuorum versiculorum recitatio, non impedit audire, quæ socius recitat.

Nihilominus dicendum ordo, te nequaquam satisfacere. Monetur præcipue. Quia inde sequetur, si socius suum versiculum proferret quando tu proferis tibi competentem, te satisfactum. Consequens autem videtur falsum, tum quia simultanea recitatio aliena est ab usu, & consuetudine Ecclesiæ. Tum quia alterius recitatio succedit loco illius, quam tu facere debebas, sed tu non poteras simul vtrumque versiculum recitare. Ergo neque eodem tempore, cum recitat socius, potes satisfacere. Ad rationem dubitandi respondeo, ad satisfactionem præcepti requirit, vt socij recitationem audias, cum eam facere

posses, quia nomine tui facit: at quia non poteras illam recitare, cum audis, eo quod vtrumque simul recitare non potes, idè non satisfacis. Secus est in exemplo audiendi Missam: quia auditus non succedit loco alicuius recitationis. Ita expressè Toler, lib. 2. cap. 13. num. 6. Reginaldus lib. 18. tract. 2. num. 146. & lib. 4. cap. 10. num. 87. Bonacina *disp. 1. quæst. 3. part. 2. §. 1. num. 3. & alij.*

10. Quarta difficultas, Satisfaciasne præcepto si horas recites animo non satisfaciendi? Solutio huius difficultatis constat ex his, quæ diximus, tract. de legibus. Ibi enim asserimus probabilius esse satisfacere, quia rem præceptam fecisti, illumque animum procedere ex errore, quo putas posse te impedire præcepti implerionem præceptum exsequendo. Teneris tamen tempore præcepti ab hac voluntate cessare, & iudicare te adimpletæ præceptum, aliàs præceptum voluntate violabis.

11. Quinta difficultas. An recitans horas Canonicas, sine attentione ad verba pecces? Respondeo, si ex obligatione horas Canonicas recitas, præcepto non satisfacis, quia verè non oras ac proinde peccas mortaliter, si animum non habes repetendi. At si ex deuotione recitas distinguendum est, si animum habes orandi, peccas ad minus venialiter: quia irreuerenter Deum alloqueris. Verùm si orare non intendis, sed solum mentem distrahere. & à prauis cogitationibus diuertere, beneque occupatum esse: non videris peccare. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 11. n. 67. Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. punct. 2. §. 2. num. 7.* Azor. 1. p. lib. 10. cap. 12. quæst. 11. Suarez *tom. 2. de relig. lib. 3. cap. 4. n. 3. & sequentibus, Reginald. lib. 18. n. 149.* & lib. 4. cap. 10. n. 85.

PUNCTVM IV.

Quo tempore, quo ordine, quo loco, & quo corporis habitu, & situ officium diuinum recitandum sit, vt præcepto satisfacias?

1. Omnibus diebus officium diuinum recitandum est.
2. Prauenire, vel postponere intra diem tempus horarum solum est veniale.
3. Quo tempore praueniri potest Matutinarum precum recitatio?
4. Ordo in diuino officio seruandus est saltem sub veniali.
5. Quid si ordinem inuertat in eadem hora.
6. Non est mortale dicere Missam nondum expleto matutino officio illius diei.
7. Nullum locum signatum esse pro priuata recitatione.

1. Quantum ad tempus attinet respondeo te obligatum esse singulis diebus recitare totum officium: tum ex cap. Dolentes, de celebratione Missarum; tum ex Bulla Pij V. cum ex consuetudine recepta. Cum autem dies incipiat à media nocte antecedentis diei, & finiatur media nocte sequentis, intra huius temporis latitudinem teneris totum officium recitare. Cui obligationi satisfacis quacumque hora illius diei recites, siue mane, siue vespere, siue ante solis ortum, siue post illius occasum.

2. Verùm est hoc ita sit, peccatum veniale erit prauenire, vel postponere horas absque causa extra tempus determinatum, verbi gratia, dicere Primam Vespertino tempore, Completorium mane, & sic de reliquis. Quia ordinem præscriptum ab Ecclesia perueritis. Non autem videtur grauis materia præsertim pro officio priuato.

Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam tribus horis, post solis ortum, nec veniale est simul dicere; quia in usus obtinuit, vt sic dicantur, neque Vesperas Completorio hora secunda post meridiem, in iis consentiunt Doctores statim referendi.

3. Aduerto tamen Matutinum officium cum Landibus ex recepta consuetudine te prauenire posse pridie ad Vesperam, id est, ante solis occasum, seu postquam Vesperæ, & Completorium in Ecclesiis Cathedralibus absoluta sint, quod esse solet hora quarta pomeridiana, imò tertia cum dimidia: & illa hora Matutinum sequens diei incipere potes. Sic Lessius lib. 2. de iustitia cap. 37. dub. ult. à num. 78. & clarus Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 3. in fine*, qui dicit tribus horis post meridiem Matutinum recitari posse. Suarez lib. 4. cap. 26. num. 14. dicit inter tertiam & quartam horam pomeridianam recitari posse, & aduertit hoc posse fieri, siue hyeme, siue aestate.

Difficultas autem est. An illo die, quo in clericis beneficia, & religiosi incipit obligatio dicendi officium, debeant integrum dicere. Respondeo non debere, sed solum ab illa parte, à qua obligatio incipit, vt g. accepisti ordinem, beneficium, professionem hora vnde cima ante meridiem, non teneris recitare Matutinum illius diei neque Primam, neque Tertiam, sed ad summum Sextam & reliquas horas: quia ab illa hora vnde cima incipit obligatio, & nullus obligatur ad recitandas horas cum illarum postpositione, nisi suo tempore obligatus esset illas recitare. Suarez lib. 4. de hor. can. e. 27. n. 8. Bonacina. alios referens

ESTRUC
LAO
TONI
E

diff. 1. de hor. can. quæst. 2. part. 5. num. 9. Sed quid dicendum, si antequam accepisses ordinem, beneficium, professionem, horas omnes illius diei recitari? Respondeo probabiliter esse, te non satisfacere obligationi superuenienti. Quia non potest esse satisfactio obligationis, ubi nulla est obligatio. Debes ergo accepto ordine, beneficio, aut professione recitare horas illi temporis & sequenti correspondente. Bonacina *sup. p. 5. in fine.*

4 Quoad ordinem verò si officium sequentis diei incipias, antequam finias officium diei præsentis, v.g. Matutinum sequentis diei, antequam dicas Vesperas diei præsentis, peccas venialiter, si absque vlla rationabili causa facias. Non quia officium vnius diei habeat cum alio connexionem: sed quia intentio Ecclesie videtur esse, vt obligationi præsentis diei facias satis, antequam incipias sequentem explet. Et quia regulariter id fieri non potest, nisi vel vnum, aut aliud officium notabiliter anteponas, vel postponas tempore consueto, & ab Ecclesia præscripto. Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 24. num. 3.* Si autem horarum ordinem eiusdem diei perueras, & prius recites Primam, quam Matutinum, Vesperas, quam Primam absque vlla rationabili causa, peccatum veniale committis: quia est inuersio ordinis ab Ecclesia præscripti. Non tamen in hoc casu, & præcedenti est peccatum mortale; quia modus ille præceptus non videtur gravis materia, sic Suarez *lib. 4. c. 24. num. 4.* Bonacina *diff. 1. quæst. 3. p. 4. à numer. 1. c. segg.* At existente causa rationabili, vt quia inuitatis ab amico recitare Primam, cum Matutinum nondum recitasti, vel recitare Tertiam, non recitata Prima, vel recitando Tertiam recordatis, non te recitasse Primam, nullum peccatum nunc committis inuertendo supradictum ordinem: sic Suarez & Bonacina *loco allegato*, & alij apud ipsos.

5 Maior tamen est difficultas, si in eadem hora ordinem inueras, v.g. si prius recites in Matutino Lectiones, quam Psalmos, Laudes quam Matutinum, Preces & Capitula, quam Psalmos & sic de alijs; Tunc enim videris non recitare secundum formam præscriptam: quia hæc forma principaliter consistit in dispositione, quam partes habent inter se; est enim quælibet hora quoddam artefactum, cuius essentia præcipue in artificio consistit. Nihilominus communi sententia docet, secluso scandalo, & contemptu non esse peccatum mortale, sed veniale tantum. Quia partes cuiuslibet horæ seorsim sumptæ completam significationem habent, neque vna ab alia pendet. Ad componendam autem vnam horam, vniuntur potius per aggregationem, quam per continuationem, aut aliam vniorem strictiorem, cui aggregationi non obstat hæc inuersio, & mutatio. Ergo. Hinc si si aliqua rationabilis causa, hunc ordinem mutandi inuertatur, nullum te omittit peccatum, v.g. si chorum intrasti medio matutino, pores cum alijs prosequi, & postea recitare, omitta. Idem est si oblitus fuisti aliquam partem recitare, pores illam post supplere. Item si cum recitas Matutinum, desit tibi Breuiarium ad lectiones, & responsoria, potest omittis lectionibus postea recitandis, reliquum recitare, maxime si times aliquas occupationes futuras, que te ab ita commoda recitatione impediant. Sic Doctores præallegati.

6 An autem si peccatum mortale dicere Missam Matutinis precibus non recitatis: solet communiter dubitari. Negauit cum communiori sententia tract. de Euch. diff. vlt. de sacrificio Missæ, & vltra Doctores ibi allegatos docet in præf. Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 24. num. 6.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 12. n. 81.* Valenzia *tom. 3. diff. 6. quæst. 5. punct. 10. §. 4.* Valquez de Benefic. *cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 3. num. 85.* Bonacina *pluribus relatis diff. 1. quæst. 3. punct. 4. num. 11.* Ratio præcipua est. Quia nullum exit de hac te præceptum. Dices esse præceptum latum à Pio V. in principio Missalis ubi in virtute sanctæ obedientiæ præcipit Missam dicere iuxta ritum Missalis atque additione, vel diminutione, aliæ mutatione alicuius ceremoniæ ibi præscriptæ. Sed vna ex ceremoniis ibi præscriptis est dicere Missam Matutino cum Laudibus absoluto, vt constat ex præscriptione rituum; qui in Missa obseruandi sunt. Ergo est obligatio gravis sic dicendi. Respondeo Binn V. *missæ præceptum secundum.* Respondeo Pium V. tulisse præceptum seruandi ritum dicendi Missam, nec nouum inducendi; sub hoc tamen generali præcepto non comprehendit Matutini recitationem; quia recitatio Matutini non est ritus aliquis Missæ, sed ad Missam præsupponitur. Neque illa præsuppositio est sub præcepto. Alias vacare orationi aliquantulum sub præcepto esset, cum in illis rubricis caueatur. Aliqua tamen in rubricis præscribuntur non vt præcepta, sed vt consilia. Neque obstat inter defectus in Missa cõtingenter computati omissionem matutinarum precum *cap. 10. de defectibus in Ministro.* Quia solum est defectus leuis: vel dicendum est procedere ex sententia antiquorum Canonistarum. Neque item obstat dari aliquando privilegium ad dicendam Missam non recitatio Matutino: quia hoc dari potest, tum ad tollendos scrupulos, tum & præcipue vt peccatum veniale vitetur. Quod sine dubio sæpe contingit, quando absque rationabili causa Missa dicitur non præmissa Matutini recitatione, quia ita est consuetudo recepta, & quia Matutinum hora consueta, & ab Ecclesia præscripta non est dictum.

7 Locus autem pro priuata recitatione nullus est ab Ecclesia signatus, ac proinde in quocumque satisfacere præcepto po-

tes. Si tamen absque aliqua necessitate in locis immundis, & distractioni expositis recites peccabis ad minimum venialiter, quia irrauerenter procedis. Bonacina *diff. 1. quæst. 3. p. 5. num. 5. c. 6.* Sedere cum standum est, vel stare cum est fluctandum ex rubrica præscripto, non videtur esse peccatum si absque contemptu fiat: quia non videtur præcipi, sed consuli, & ordinari maioris deuotionis gratia, sic Bonacina *Punct. 6.*

PUNCTUM V.

Quanta sit obligatio præcipue in Clerici horas canonicas recitandi,

- 1 Esse grauem obligationem non omitendi notabilem partem, & quæ hæc sit.
- 2 Obligatum titulo ordinis, & beneficii & religionis, tria peccata committere, vel vnum cum tribus circumstantiis necessariis in confessione manifestandis affirmati Sanchez.
- 3 Probabiliter est vnum simplex peccatum committere.

EA est obligatio in clericis, beneficiatis, & religiosis recitandi singulis diebus horas canonicas, vt absque graui culpa nullus horum possit partem notabilem omitere. Quæ autem sit notabilis pars, non satis inter Doctores constat. Existimarem sane quamlibet horam partem, aut illi æquiualens esse partem notabilem, & non aliud. Sic Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 52.* Bonacina *diff. 1. q. 5. p. 1. num. 2.* Mouerit. Quia communior sententia est vnum esse præceptum de septem horis canonicis recitandis, vt statim dicam, sed posita vnitrate præcepti, leuis materia iudicanda est, quæ quantitatem horæ paræ non attingit, cum non attingat partem duodecimam partem præceptæ.

Quod autem vnicuique præcepto totum officium præcipiatur, & non ad multiplicatam horarum multiplicentur præcepta, videtur constare ex cap. Dolentes de celebratione Missarum, ubi officium nocturnum pariter & diurnum præcipitur; & ex Bulla Pij V. & ex institutione horarum, quæ vnicuique officium continet; quia & præcepta multiplicanda non sunt absque manifesta ratione. Ex quo fit omittentem vno die omnes septem horas, vnicuique peccatum committere, grauius tamen, quam si vnicam tantum omitteret; sicut grauius peccaret omittens Missam audire integram, quam si partem notabilem omittit. Sic Nauazus *cap. 7. de orat. num. 60.* Valquez de beneficiis *cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 5. num. 7.* Suarez de religione *lib. 4. cap. 25. num. 18.* Bonacina *diff. 1. quæst. 5. punct. 1. num. 8.* Garzia *3. p. de Benef. cap. 1. num. 132.* & alij plures apud ipsos.

2 Dubium graue est. An obligatus horas canonicas recitare, tum ratione ordinis, tum ratione beneficii, tum religiosi ordinis, quem profiteretur committat tria peccata, vel vnum cum tribus circumstantiis necessariis in confessione manifestandis: vel tantum simplex peccatum?

Sanchez *lib. 9. de Matrimonio diff. 15. num. 6. sub finem.* Bonacina *diff. 1. de horis canonicis quæst. 5. p. 1. num. 4.* alijs relatis docet esse plura peccata. Quia beneficiatus omittens horas peccat contra debitum sui officij & muneris, ratione cuius tenetur horas canonicas recitare. Sed quoties quis diuinitus sui muneris omittit, peccat contra iustitiam. Ergo beneficiatus clericus omittens horas, dupliciter peccat contra religionem saltem, & contra iustitiam.

3 Nihilominus probabiliter censet vnicuique peccatum committere, beneficiatum, clericum, & religiosum omittentem horas canonicas. Quia ad horas recitandas solum tenetur ex vi præcepti Ecclesiastici, atque beneficiatus, clericus & religiosus. Ergo cum vnicuique præceptum sit, vnicuique peccatum committitur. Et confirmatur ordo clericalis, religio & beneficium non obligant ex se ad harum horarum recitationem, sed ad summum obligant clericos religiosos & beneficiatos, speciales orationes pro populo fundere. Ergo in omissione harum horarum non committunt iniustitiam. Neque obstat beneficium dari propter officium, id est sub onere & obligatione officij, quia non datur sub obligatione iniustitiæ, sed religionis; quæ obligatio non ex beneficio, sed ex præcepto ratione beneficii impositio ortum habuit, & ita alios referret docet Henricus *1. de penitentia cap. 5. n. 6.* Garzia de beneficiis *3. p. cap. 1. n. 14. c. 125.*

PUNCTUM VI.

Quæ causæ excusent ab horarum canonicarum recitatione?

- 1 Impotentia, quæ provenire potest tum ex obliuione, tum ex ignorantia, tum ex infirmitate, tum ex carentia Breuiarii, tum ex impedimento extrinseco, excuset.
- 2 Quæ ratione repentina occupatio excuset.
- 3 Dispensatione eximitur quis ab obligatione, & quis possit dispensare.